

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเตี๋ย รองนายกนายกองค์การบริหารส่วนนักบริหารการศึกษา เทศบาลตำบลเตี๋ย ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน เพื่อนำผลที่ได้มาสนับสนุนการวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจากหลักทฤษฎีที่ทบทวนในวรรณกรรม โดยสามารถนำมาสรุป อภิปรายผล แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเตี๋ย รองนายกนายกองค์การบริหารส่วนนักบริหารการศึกษา เทศบาลตำบลเตี๋ย ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 11 คน เพื่อนำผลที่ได้มาสนับสนุนการวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเตี๋ย อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจากหลักทฤษฎีที่ทบทวนในวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นคนในชุมชน ที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเตี๋ย จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่

1. นายสุบิน บุญจันทร์ นายกเทศมนตรีตำบลเตี๋ย
2. นายสุกรี สนธิญาติ รองนายกเทศมนตรีตำบลเตี๋ย

3. นายเสวก ศรลัมพ์ รองนายกเทศมนตรีตำบลตาลเดี่ยว
4. นางกัญญาพัชร รุณสง นักบริหารการศึกษา เทศบาลตำบลตาลเดี่ยว
5. นางถาวร เชื่องแสง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 บ้านท่ากกแก ตำบลตาลเดี่ยว
6. พระสมุห์ไพโรศาล ภัทรมนี เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต 2 เจ้าอาวาสวัดท่ากกแก
7. นางหนูพิน ล้วนทอง ปราชญ์ชาวบ้าน
8. นางสาวสีดา ท้าวเงิน ปราชญ์ชาวบ้าน
9. นางกองแก้ว ท้าวเงิน ปราชญ์ชาวบ้าน
10. นายทฤษฎี วงศ์มีมา ปราชญ์ชาวบ้าน
11. นางธัญญา คำมี ปราชญ์ชาวบ้าน

อภิปรายผล

ประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ตำบลตาลเดี่ยวตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอหล่มสัก ซึ่งอำเภอหล่มสักตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอหล่มสักเป็นบริเวณราบลุ่มที่มีเทือกเขาล้อมรอบทั้งสามด้าน ได้แก่ด้านทิศเหนือ ด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร เมืองหล่มสักเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลลาวพวน(ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลออุตร) เพราะมีขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายคลึงกัน ขณะที่เมืองเพชรบูรณ์ขึ้นอยู่กับมณฑลลาวกลาง ต่อมาปี พ.ศ. 2442 ได้รวมเมืองหล่มสักเข้ากับเมืองเพชรบูรณ์ตั้งเป็นมณฑลเพชรบูรณ์ขึ้น โดยเมืองหล่มสักดีประกอบด้วยอำเภอวัดป่ากับอำเภอหล่มเก่า) ปี 2459 ได้มีประกาศยุบมณฑลเพชรบูรณ์ เมืองหล่มสักดี จึงมีฐานะเป็นจังหวัดหล่มสักดี โดยพระแก้วอาษา (ทองดี) นายอำเภอด่านซ้าย เป็นผู้ว่าราชการเมืองหล่มสักดี ต่อมาเมื่อประมาณ ปี 2464 จังหวัดหล่มสักดีได้ถูกลดฐานะลงเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีชื่อว่าอำเภอวัดป่า และได้มีพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2481 เปลี่ยนชื่อจากอำเภอวัดป่าเป็นอำเภอหล่มสักจนถึงปัจจุบันสภาพทางภูมิศาสตร์ 1. ที่ตั้งและอาณาเขตอำเภอหล่มสัก มีเนื้อที่ประมาณ 1,535 ตารางกิโลเมตร ส่วนกว้างที่สุดจากทิศตะวันออกถึง ทิศตะวันตกประมาณ 44 กิโลเมตร และส่วนยาวที่สุดจากทิศเหนือถึงทิศใต้ประมาณ 52 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอหล่มเก่า และอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์(เทศบาลตำบลตาลเดี่ยว, 2565) ตำบลตาลเดี่ยวแต่เดิมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ มีต้นตาลขึ้นอยู่เพียงต้นเดียว ตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก ต่อมามีคนมาอาศัยอยู่มากขึ้นจึงตั้งเป็นตำบล และต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว ตั้งอยู่

ในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ห่างจากตัวอำเภอหล่มสักเพียง 1 ก.ม. มีเนื้อที่ทั้งหมด 10.20 ตร.กม. หรือประมาณ 6,735 ไร่ ประชากรตำบลतालเดี่ยวทั้งหมด 5,763 คนแยกเป็นชาย 2,740 คน หญิง 3,023 จำนวน 1,300 ครัวเรือน มีเขตการปกครองทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน ตำบลतालเดี่ยวเป็นชุมชนที่อบอุ่นผู้คนสามัคคี มีธรรมชาติที่สวยงาม ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์ ดังคำขวัญของตำบลतालเดี่ยวที่ว่า “तालเดี่ยวถิ่นคนดี ศรีสะอาดบ้านเก่า เย็นฉ่ำคลองกาสะเลา พุงข้าวเขียวขจี มีดีบ้านใหม่ งานแห่งปราสาทผิงยิ่งใหญ่ บุญไหลเรือไฟท่ากกแก

สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเทศบาลตำบลतालเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ประเพณีกวนข้าวทิพย์ วัดลัฏฐิวนาราม หมู่ที่ 2 บ้านतालเดี่ยว

พิธีกวนข้าวทิพย์ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นประเพณีสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในหมู่ของชาวพุทธทั่วไป เพื่อระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหตุการณ์ที่นางสุชาดาได้กวนข้าวทิพย์ในวันขึ้น 14 ค่ำแล้วนำไปถวายพระพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ 1 วัน โดยถือว่ามีผลานิสงส์มาก

ด้วยเหตุนี้ชาวพุทธจึงพร้อมใจกันกวนข้าวทิพย์ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาเทิดทูนพระเกียรติคุณด้วยความกตัญญูกตเวทิตาธรรม ข้าวทิพย์มธุปายาสนี้เชื่อกันว่า เมื่อทำครบถ้วนตามพิธีแล้วจะเป็นสิริมงคลแก่ผู้ทำและผู้บริโภค สมควรที่จะเช่นสรวงเทพารักษ์ ผู้ที่ได้บริโภคข้าวทิพย์แล้ว จะประสบโชคกลางต่างๆ นานา ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติ ประสบแต่สิ่งที่เป็นมงคล

ประเพณีกวนข้าวทิพย์เป็นพิธีกรรมของศาสนาพราหมณ์ที่สอดแทรกเข้ามาปะปนในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เพื่อถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ และบูชาพระรัตนตรัยอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ตาย ประเพณีกวนข้าวทิพย์เป็นพระราชพิธีที่กระทำกันในเดือน 10 ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และได้รับการฟื้นฟูครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 1 และมาละเว้นเลิกไป ในสมัยรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 3 แล้วมาได้รับการฟื้นฟู อีกครั้งหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา แต่ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่มักจะจัดกันในเดือน 12 บางแห่งก็เดือนหนึ่ง ซึ่งคงจะถือเอาระยะที่ข้าวกล้าในท้องนามีรวงข้าวเป็นน้ามนของแต่ละปี และชาวบ้านก็มีความพร้อมเพรียงกัน ในตำบลतालเดี่ยวยังคงรักษาประเพณีกวนข้าวทิพย์แทบทุกหมู่บ้าน แต่ที่โดดเด่นและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีคงไว้คือหมู่ที่ 2 บ้านतालเดี่ยว ที่ยังคงรูปเค้าโครงของการรักษาประเพณีและมีความเชื่ออย่างมั่นคงเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งแฝงด้วยจริยธรรมและคตินิยมอยู่มาก ปัจจุบันเพื่อเป็นการฟื้นฟูและรักษาประเพณีกวนข้าวทิพย์ ณ วัดลัฏฐิวนาราม บ้านतालเดี่ยว หมู่ที่ 2 เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนชาวบ้านतालเดี่ยว ได้ร่วมสืบสานพุทธประเพณีโบราณด้วยการจัดให้มีกวนข้าวทิพย์ขึ้น

พิธีกวนข้าวทิพย์ ต้องมีการตระเตรียมข้าวของต่างๆ จำนวนมาก อาทิ นม เนย ข้าวตอก น้ำนม น้ำอ้อย น้ำผึ้ง มะพร้าว งา ถั่วต่างๆ ซึ่งก่อนทำพิธีได้ทำการแบ่งเป็นประเภทของวัตถุดิบที่จะนำมากวนไว้เช่น

ประเภทข้าว ประกอบด้วย ข้าวเหนียว ข้าวกล้อง สาคุ ข้าวเม่า ขนมะปราง

ประเภทถั่ว ได้แก่ ถั่วต่างๆ เมล็ดบัว ลูกเดือย ประเภทงา ได้แก่ งาดำ งาขาว งาหอม

ประเภทน้ำหอม น้ำหวาน ได้แก่ น้ำผึ้ง น้ำอ้อย น้ำตาล นม น้ำมะพร้าว น้ำใบเตย

ประเภทผลไม้ ได้แก่ ผลไม้ตามฤดูกาลที่นำมาถวาย

ประเภทหัวมัน ได้แก่ เผือก มัน หัวกลอย มะพร้าว เป็นต้น

เวลากวนมีการทำพิธีสงฆ์และพิธีพราหมณ์ร่วมกัน เมื่อกวนเสร็จแล้วก็จะทำการแจกจ่ายให้กับผู้ที่มาร่วมทำบุญในวัดได้รับประทานกัน ด้วยข้าวทิพย์เป็นอาหารที่มีรสโอชาและมีส่วนผสมที่หลากหลาย ครอบถ้วนจึงมีสรรพคุณในทางที่จะทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง และมีความเชื่อว่าผ่านพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์จะทำให้ผู้ที่รับประทานเข้าไปจะมีโชคลาภนานาประการ

ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา

ในวันแรม 1 ค่ำเดือน 8 ของทุกปี พุทธศาสนิกชนทุกคนต่างรู้ดีและพร้อมใจร่วมกันทำบุญถวายเทียน จ्ञนำพรรษาแก่พระภิกษุสงฆ์ เพื่อจะได้ใช้ในการบำเพ็ญเพียรและศึกษาพระธรรมวินัย ตลอดช่วงเข้าพรรษาอยู่ที่วัด และไม่ต้องออกเดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะเมื่อสมัยพุทธกาลยังไม่มีความสะดวกสบายไฟฟ้ายังไม่มีใช้ และการจำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำที่วัดเป็นเวลา 3 เดือนติดต่อกัน

ประวัติพิธีเข้าพรรษาของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนามีเรื่องเล่าว่าในประเทศอินเดียในสมัยพุทธกาล เมื่อถึงฤดูฝนน้ำมักท่วมผู้ที่สัญจรไปมาระหว่างเมือง เช่น พวกพ่อค้า ก็หยุดเดินทางไปมาชั่วคราว พวกเดียรถีย์และปริพาชกผู้ถือลัทธิต่าง ๆ ก็หยุดพัก ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งตลอดฤดูฝน ทั้งนี้เพราะการคมนาคมไม่สะดวก ทางเป็นหลุมเป็นโคลน เมื่อเกิดพระพุทธศาสนาแล้ว พระพุทธเจ้าเสด็จจาริกเผยแผ่พระศาสนาต่อไป นับเป็นพุทธจริยวัตรและในตอนแรกที่ยังมีพระภิกษุสงฆ์ไม่มาก พระภิกษุสงฆ์ปฏิบัติประพฤติดตามพระพุทธเจ้า ความครหานินทาใด ๆ ก็ไม่เกิดมีขึ้นจึงไม่ต้องทรงตั้งบัญญัติพิธีอยู่จำพรรษา ครั้นพอพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไปกว้าง พระภิกษุสงฆ์ได้เพิ่มปริมาณเพิ่มขึ้น วันหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ในกรุงราชคฤห์ มีพระภิกษุ 6 รูป ฉัพพัคคีย์ แม้เมื่อถึงฤดูฝน ก็ยังพากันจาริกไปมา เทียวเหยียบย่ำข้าวกล้าหญ้าธำรุธวัช และสัตว์เล็กสัตว์น้อยให้เกิดความเสียหายและตายไป ประชาชนจึงพากันติเตียนว่าไหนพระสมณศากยบุตรจึงเทียวไปมาอยู่ทุกฤดูกาล พากันเหยียบย่ำข้าวกล้าและต้นไม้ตลอดจนทั้งสัตว์หลายตายจำนวนมาก แม้พวกเดียรถีย์และปริพาชก ก็ยังหยุดพักในฤดูฝนหรือจนแม้แต่นกก็ยังรู้จักทำรังเพื่อพักหลบฝน เมื่อความเรื่องนี้ทราบถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงทรงบัญญัติเป็นธรรมเนียมให้พระภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษาในที่แห่งเดียวตลอด 3 เดือน คือ ตั้งแต่

วันแรม 1 ค่ำเดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ห้ามมิให้พระภิกษุเที่ยวไปค้างคืนที่อื่น หากมีธุระกิจเป็นอันชอบด้วยพระวินัย จึงไปได้ด้วยการทำสัตตาหกรณียะ คือต้องกลับมาที่พักเดิมภายใน 7 วัน นอกนั้นห้ามเด็ดขาด และปรับอาบัติแก่ผู้ล่วงละเมิดพระบัญญัติ

ในวันเข้าพรรษานั้นพุทธศาสนิกชนมีการกระทำบุญตักบาตรกัน และสาธุชนที่มีความเคารพนับถือพระภิกษุวัดใด ก็จัดเครื่องสักการะ เช่น น้ำตาล น้ำอ้อย สบู่ แปรง ยาสีฟัน พุ่มเทียน เป็นต้น นำไปถวายพระภิกษุวัดนั้น ยังมีสิ่งสักการบูชาที่พุทธศาสนิกชนนิยมกระทำกันเป็นงานบุญนำสนุกสนานอีกอย่างหนึ่งคือ "เทียนเข้าพรรษา" บางแห่งจะมีการบอกบุญเพื่อร่วมหล่อเทียนแท่งใหญ่ แล้วแห่ไปตั้งในวัดอุโบสถ เพื่อจุดบูชาพระรัตนตรัยตลอด 3 เดือน การแห่เทียนจำนำพรรษาหรือเทียนเข้าพรรษาจัดเป็นงานเอิกเกริก มีฆ้องกลองประโคมอย่างสนุกสนาน และเทียนนั้นมีการหล่อหรือแกะเป็นลวดลายและประดับตกแต่งกันอย่างงดงาม

เทศกาลเข้าพรรษานี้ ถือกันว่าเป็นเทศกาลพิเศษ พุทธศาสนิกชนจึง ชะมักหมั่นในการบุญกุศลยิ่งกว่าธรรมดาบางคนตั้งใจรักษาอุโบสถตลอด 3 เดือน บางคนตั้งใจฟังเทศน์ทุกวันพระตลอดพรรษา มีผู้ตั้งใจทำความดีต่าง พิเศษขึ้น ทั้งมีผู้งดเว้นการกระทำบาปกรรมในเทศกาลเข้าพรรษา และคนอาศัยสาเหตุแห่งเทศกาลเข้าพรรษที่ตั้งสัตย์ปฏิญาณเลิกละอายมุขและความชั่วสามานย์ต่าง ๆ โดยตลอดไป จึงนับเป็นบุคคลที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญและได้รับสิ่งอันเป็นมงคล

เทศบาลตำบลตาลเดี่ยวได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกวัดทุกชุมชนในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลตาลเดี่ยวนำเทียนไปทอดถวาย เพื่อให้มีการสืบทอดประเพณีแห่เทียนพรรษาต่อไป เทศบาลตำบลตาลเดี่ยว ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นตามวิถีพระพุทธศาสนา

การเสี่ยงแม่มางกัวก หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 ตำบลตาลเดี่ยว

การเสี่ยงทายจะทำคล้ายๆแม่มางดัง คือ หากวัดที่ชาวบ้านใช้ประกอบในการปั้นฝ้ายไหม ซึ่งสานด้วยไม้ไผ่มา 1 อัน และไม้คาน 1 อัน และต้องเป็นของแม่หม้าย(ผู้ตาย)ด้วย หันปากกัวกลงข้างล่าง ใช้ไม้คานสอดเข้าที่กัวก่อก่อนขึ้นมาด้านบนเล็กน้อย ให้ไม้คานยื่นออกไปสองข้างเท่าๆ กัน เพื่อให้เป็นแขนของนางกัวก มัดไม้คานติดกับกัวกให้แน่นด้วยเชือกมวงคล หาเสื้อขาวนาหรือเสื้อหม้อฮ่อมมาสวมให้กัวก หากได้เสื้อแขนยาวจะดีที่สุด ผูกเสื้อกับกัวกและไม้คานให้รัดกุมดี บางแห่งจะเอาขันขนาดเล็ก 1 ใบผูกติดกับกัวกโดยให้หางย่นขึ้น บางแห่งอาจใช้กะลามะพร้าว สุดแต่แต่ความนิยมของแต่ละท้องถิ่น เครื่องคายหรือเครื่องยกครู มีดังนี้ พาเสื้อ พาผ้า 1 พาน, ขันห้าขันแปด, หวี, กระจก, สร้อยแขน, กำไลแขน ขา ทำด้วยกำไลใบยาหรือใบสบู่ เป็นต้น

ให้นำสิ่งของดังกล่าววางลงบนพาเสื้อพาผ้า เมื่อพร้อมแล้วให้ผู้หญิง 2 คนซึ่งเป็นลูกคนหัวปีคนหนึ่ง และลูกคนสุดท้องคนหนึ่งนั่งลงข้างกัวก หันหน้าเข้าหากันมือจับปากกัวกให้กัวกอยู่ตรงกลางและไม้คานที่ทำเป็นแขนยื่นออกไปสองข้าง จับปากกัวกยกขึ้น จากนั้นทำพิธีป่าวสัจเค อัญเชิญเทวดาลงมา

เป็นสักขีพยานตลอดจนวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์เข้ามาสิงวกัก ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยดลบันดาลให้ในตกลงมาถูกต้องตามฤดูกาล และดลบันดาลให้สิ่งอื่นๆเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแล้วแต่ผู้นำทำพิธีจะอ่อนวอนขอ เมื่อปาวสักเคเทวดาเสร็จแล้ว ผู้นำทำพิธีจะพากล่าวอัญเชิญหรือเซ้มนางกวักเป็นวรรคๆ ให้ผู้มาร่วมพิธีทุกคนว่าตาม ดังนี้ “เต้าอ๊แม่ นางกวัก เจ้าไปย๊ะเหย เจ้าไปเหยย่อง ปลุกเถียงโฮ่ติกลอง ปลุกเถียงนาคล่องช้าง สาวอวดอ้างเล่นบ่าวกางเขน สาวผืนเห็นชูค่าชูค่า สาวตำหูกเดือนหงาย สาวตาลินตาลายเดือนแจ้ แม่แล้งแค้นเจ้าลงมาเยอ” พอผู้นำว่าตามจบครึ่งหนึ่งให้เอาน้ำหอมสลัดใส่กวักหรือชั้นที่ตั้งไว้บนกวักทุกคราว หากวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์เข้าสิงกวักจะปรากฏว่ากวักมีน้ำหนักขึ้น และกวักจะดิ้นโอนเอนไปมาแรงขึ้นตามลำดับ จนปลายไม้คานกระทบกับพื้นดินโดยกระแทกสลับกันไปมา จึงทำการเสี่ยงทายหรือซักถามเกี่ยวกับฟ้าฝน และเรื่องอื่นๆ ตามต้องการที่จะถามหาคำตอบ ซึ่งการละเล่นนางกวักเป็นการแสดงพื้นบ้านอย่างหนึ่งของชาวไทยพวน

การละเล่นนางด้ง หมู่ที่ 9 บ้านใหม่ และหมู่ที่ 10 บ้านขวัญโยน ตำบลตาลเดี่ยว

ชาวบ้านหมู่ 9 บ้านใหม่ และหมู่ 10 บ้านขวัญโยน ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ชาวไร่ ชาวนา วิถีชีวิตจึงต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ หากปีใดฝน ฟ้า ไม่ตกต้องตามฤดูกาลเกษตรกรก็จะได้รับความเดือดร้อนลำบาก จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอ่อนวอนขอต่อเทพยดา สิ่งที่ตนเคารพเชื่อถือ เรียกว่าทำพิธีขอฝน หากปีใดฝนแล้ง ชาวบ้านจะปรึกษากันว่าควรประกอบพิธีขอฝนด้วยวิธีใด เช่น การแห่นางแมว การละเล่นนางด้ง นางซ้อง นางควาย หรือนางสุม เป็นต้น

การละเล่นนางด้งเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือ ร่วมใจ ความสามัคคีปรองดองและเป็นการแก้ปัญหาของท้องถิ่นร่วมกัน เมื่อชาวบ้านตกลงกันว่าจะทำพิธีขอฝนด้วยการละเล่นนางด้งแล้วจะแบ่งหน้าที่กันดังนี้

กลุ่มที่ 1 จัดหาอุปกรณ์ในการละเล่นนางด้ง คือ กระดังฆัดข้าว 1 ใบ พร้อมอุปกรณ์ในการเชิญผีนางด้ง มีหมาก พลุ ดอกไม้ ธูป เทียน น้ำ แป้งหอม

กลุ่มที่ 2 จัดเตรียมด้านสถานที่ที่จัดทำพิธีขอฝน

กลุ่มที่ 3 ไปแจ้งให้ชาวบ้านทุกหมู่บ้านทราบโดยทั่วกันและให้มาร่วมพิธี

วิธีการเล่น ให้ใช้ผ้าปิดตาคนทรงผีนางด้ง แล้วให้นั่งพุบหน้ากับขอบกระดัง ผูเชิญผีนางด้งไม่จำกัดจำนวนร้องเพลงเชิญผีนางด้ง เมื่อผีเข้าแล้วแก้ผ้าปิดตาออก คนทรงจะร้ายรำหรือใช้กระดังไล่ผู้คนที่อยู่รอบๆ ถ้าต้องการให้ผีนางด้งออกไปไปที่ไหนคนทรง ผีนางด้งก็จะออกจากร่างคนทรง

การเสี่ยงกลอง หมู่ที่ 1 บ้านขวัญโยน ตำบลตาลเดี่ยว

เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวบ้านขวัญโยน ซึ่งมีมาแต่โบราณ มักนิยมเล่นในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา-ออกพรรษา ซึ่งมีการเสี่ยงกลอง 2 ลักษณะคือ จัดเสี่ยงกลองร่วมกับงานบุญบั้งไฟ โดยเชื่อว่าเป็นการเชื้อเชิญเทวดา มนุษย์โลก และภูติผีมาร่วมทำบุญบั้งไฟโดยพร้อมเพรียงกัน อีกลักษณะ

เป็นการนัดหมายช่างกลองของแต่ละหมู่บ้านให้นำกลองมาแข่งแข่งขันกันเพื่อประกวดในเรื่องความดัง กลองที่ได้เสียงดังที่สุด คือ มีเสียงทุ้ม กลาง แหลม ครบถ้วนจะเป็นผู้ชนะการแข่งขัน คำว่าเสียง แปลว่าการแข่งขัน การแข่งกลองก็คือการเอากลองมาตีแข่งขันกันหรือประกวดตีกลองนั่นเอง การตีกลองเสียงนั้นมีประโยชน์มาก ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน สืบสานประเพณีของท้องถิ่น รวมลูกรวมหลาน เอาพี่เอาน้อง คำว่ากอง(กลอง)หมายถึงมารวมกันในวัดในวา ในศาสนาของเรา ถือเป็นวัฒนธรรมที่จะให้ลูกหลานสืบสานต่อไปภายหน้า เพราะกลองเสียงนี้เป็นประเพณีมาแต่ดั้งเดิม พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย การแข่งกลองยังเป็นการสร้างความสามัคคีปรองดองในชุมชน ทำให้คนทุกเพศทุกวัย ได้มาพบปะ พูดคุยรู้จักกัน ถามไถ่ ปรีกษาหารือ ให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินชีวิต ด้วยเหตุนี้ทาง เทศบาลตำบลตาลเดี่ยวจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและได้อนุรักษ์สืบทอดไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและ รักษาไว้ต่อไป

การแห่ปราสาทผึ้งวัดท่ากกแก บ้านท่ากกแก หมู่ที่ 4 ตำบลตาลเดี่ยว

ชาวบ้านท่ากกแก ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ สืบเชื้อสายมาจากลาวล้านช้าง เดิม ในราชอาณาจักรลาวหลวงพระบางและเวียงจันทน์ในอดีต ดังนั้นความเชื่อและค่านิยมด้าน วัฒนธรรมประเพณีจึงได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมล้านช้าง คือ หลักฮีต 12 คลอง 14 การทำต้น ปราสาทผึ้งเป็นประเพณีนิยมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักฮีตสิบสองคลองสิบสี่ ประเพณีการแห่ปราสาทผึ้ง ถือว่าการทำบุญด้วยการถวายต้นผึ้ง เป็นบุญกุศลสูงส่ง ดังนั้นในการถวายทานให้แก่ผู้ตายในงานแจกข้าว (งานทำบุญให้ผู้ตาย) เมื่อถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์แล้ว ก็ถวายหอ ผึ้งเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ผู้วายชนม์ ต่อมา ประเพณีดังกล่าวได้มีกลุ่มคนจัดขึ้นมาอย่างใหญ่โตด้วยความ ศรัทธาในเทศกาลออกพรรษา พระพุทธเจ้าจะเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อมาโปรดเวไนย สัตว์ในโลกมนุษย์ให้พ้นทุกข์ด้วยประเพณีดังกล่าว กลุ่มชาวเมืองตามคุ้มวัดต่าง ๆ จึงได้จัดทำหอผึ้ง หรือปราสาทผึ้ง ถวายที่วัดเป็นประจำทุกปี ด้วยมีความเชื่อหลายประการ คือ

พุทธศาสนิกชนเชื่อกันว่า การทำบุญในวันออกพรรษา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเปิดโลกทั้งสามให้ มองเห็นความเป็นอยู่ซึ่งกันและกัน และโดยพุทธานุภาพแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชาวบ้านได้ มองเห็นหอผึ้งที่ตนทำถวาย การนำหอผึ้งมาถวายเป็นพุทธบูชาอวยพระพุทธานุภาพเป็นสิริมงคลแก่ ตนเอง เป็นการทำบุญที่ญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลได้มาพบกัน ได้มีโอกาสทำบุญร่วมกัน และร่วม ประเพณี

วัดท่ากกแก บ้านท่ากกแก หมู่ 4 ตำบลตาลเดี่ยวได้จัดให้มีการสืบทอดประเพณีการแห่ปราสาทผึ้งขึ้น ทุกๆปี นอกจากนี้ยังมีการแห่ประทับ และไหลเรือไฟ เพื่อเป็นการถวายเป็นพุทธบูชาด้วย โดยได้รับการ สนับสนุนจากเทศบาลตำบลตาลเดี่ยวทุกๆ ปี นอกจากจะถวายเป็นพุทธบูชาแล้วยังส่งเสริมให้ เกิดความสามัคคีในชุมชน และเป็นการดึงเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาศึกษาวัฒนธรรมประเพณี และ ได้ศึกษาพระธรรม นำไปปฏิบัติ ทำให้เยาวชนเกิดความรู้และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งคนเฒ่า

คนแก่ คนหนุ่มสาว และเด็กๆเยาวชน ก็ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

การตีมีดบ้านใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลตาลเดี่ยว

การตีมีดบ้านใหม่ เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลากว่า 200 ปี มาแล้ว โดยมีช่างคนแรกคือ ช่างทอง ซึ่งได้รับความรู้ถ่ายทอดมาจากพ่อที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศลาว พร้อมทั้งถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านใกล้เคียง จนเป็นที่ยอมรับนับถือ แต่เดิมหมู่บ้านตีมีดตั้งถิ่นฐานครั้งแรกอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำป่าสัก ต่อมาได้อพยพย้ายถิ่นมาอีกฟากหนึ่งของแม่น้ำและก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ คือ “บ้านใหม่” ในปัจจุบัน พร้อมกับยึดถือการตีมีดเป็นอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวกันทั้งหมู่บ้าน จนเป็นที่รู้จักกันในนาม “มีดตีบ้านใหม่” และได้รับการส่งเสริมให้เป็นสินค้าโอท็อป(OTOP)ของตำบลตาลเดี่ยว การจัดตั้งกลุ่มตีมีดดังกล่าวยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดอาชีพในหมู่บ้าน ไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นเข้าไปทำงานที่อื่น สร้างความอบอุ่นในครอบครัว ลดปัญหาทางสังคม เกิดความรักความสามัคคี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สามารถพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือตนเองได้ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันบ้านใหม่คือชุมชนที่เข้มแข็ง ดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันกลุ่มตีมีดบ้านใหม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากสำนักงานแรงงานจังหวัดเพชรบูรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ และเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว ปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของกลุ่มเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งศึกษาดูงาน และแหล่งสร้างรายได้ และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนดังคำขวัญของตำบลตาลเดี่ยวที่กล่าวมาข้างต้น

ขนมถ้วยฟูยายประนอม หมู่ที่ 2 บ้านตาลเดี่ยว ตำบลตาลเดี่ยว

ขนมถ้วยฟูเป็นขนมโบราณ มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยานิยมทำกันในทุกๆภาคของประเทศไทย นำเข้ามาในเมืองไทยเราโดยคนจีน และเป็นอีก 1 ใน 9 ของขนมมงคลของไทย ชาวจีนเรียกขนมถ้วยฟูว่า ฮวดโถ้ย หมายถึง มีแต่ความเจริญรุ่งเรือง เฟื่องฟู จึงเป็นอีกขนมหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในงานมงคล งานบวชพระ งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานฉลองเลื่อนยศ ซึ่งมักจะเอาเคล็ดจากชื่อขนมนี้ๆ เพื่อเป็นสิริมงคลของงานและเจ้าของงาน โดยมีความเชื่อกันว่าจะมีชีวิตรุ่งเรือง เฟื่องฟู ขนมถ้วยฟูยายประนอมจะเป็นที่รู้จักกันทั้งในตำบลตาลเดี่ยวและทั้งในอำเภอหล่มสักกันเลยทีเดียว โดยเป็นเจ้าเดียวในหล่มสักที่มีรสชาดอร่อยที่สุด มีรูลักษณะที่สวยงามที่สุด และราคาย่อมเยา โดยยายประนอมได้รับความรู้การทำขนมถ้วยฟูมาจากคุณยายสมาน เทาะหา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำขนมถ้วยฟู ด้วยมีประสบการณ์การทำขนมถ้วยฟูมานานกว่า 30 ปี จึงได้รูปแบบที่สวยงาม และมีรสชาดอร่อย เป็นที่พอใจของลูกค้าจนบอกต่อๆ กันไปจนเป็นที่รู้จักไปทั้งอำเภอหล่มสัก

ศิลปะการแทงหยวก บ้านตาลเดี่ยว ตำบลตาลเดี่ยว

การสลักหยวกหรือการแทงหยวก เป็นงานฝีมือช่างประเภทหนึ่งที่อยู่ในช่างสิบหมู่ ประเภทช่างสลักของอ่อน ย้อนหลังไปเมื่อประมาณ 20 – 30 ปีขึ้นไป มีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการแทงหยวกกล้วยอยู่ 2 อย่างคือ การโกนจุกและการเผาศพ(โดยเฉพาะศพที่มีฐานะปานกลาง) งานโกนจุกจะมีการจำลองเขาพระสุเมรุตามความเชื่อ แล้วแต่งภูเขาด้วยรูปสัตว์ต่างๆ ส่วนภูเขาพระสุเมรุจะตั้งอยู่ตรงกลางร้านม้า ซึ่งทำโครงสร้างด้วยไม้แล้วหุ้มด้วยหยวกกล้วยแกะสลักเป็นลวดลายต่างๆ อย่างสวยงาม ประเพณีเผาศพก็เช่นกัน จะทำโครงสร้างด้วยไม้แล้วประดับด้วยหยวกกล้วยแกะสลักอย่างงดงาม ปัจจุบันช่างแทงหยวกที่มีฝีมือดีอยู่ในตระกูลจันทิลา โดยมีช่างชั้นครูคือ ช่างศักดิ์ดา และคำพักตร์ จันทิลา สองพี่น้องที่ได้รับการสืบทอดมาจากนายปลั่ง สิมทอง ชาวบ้านใหม่ หมู่ 9 ตำบลตาลเดี่ยว เป็นผู้ถ่ายทอดให้และยังคงอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแทงหยวกสู่รุ่นลูกหลานในปัจจุบัน

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรให้ความสำคัญกับผู้นำของชุมชนด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมี ิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการ จัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ได้จากการทำการศึกษาด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ทั้งนี้มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำจะต้องกระตุ้นจิตวิญญาณของสมาชิกในชุมชน ด้วย การสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก การสร้างแรงจูงใจภายในทำได้โดยให้สมาชิกในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย ตื่นตัวและพร้อมที่จะอุทิศตนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ส่วนการสร้างแรงจูงใจภายนอกสามารถทำได้โดยจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐมาสนับสนุนช่างฝีมือที่มีอยู่เดิมและคนรุ่นใหม่ที่เป็นผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญา ท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนหัตถกรรมพื้นบ้านจักสานและการทำผ้าบาติก ด้วยการให้ค่าครองชีพและนำวิทยากรใหม่ๆ มาให้ความรู้แก่ชาวชุมชนรวมถึงการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการรับรู้ จนเป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไป นอกจากนี้ผู้นำควรชักจูงให้คนภายนอกที่เข้ามาประกอบธุรกิจ เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการการท่องเที่ยวของชุมชน โดยสร้างให้เกิดความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดการ พัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลทำให้มีรายได้ที่มั่นคงตลอดไป
2. ผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประพฤติตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพ น่ายกย่อง เลื่อมใส

ศรัทธาแก่สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไป อันจะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเต็มใจ ร่วมใจและภาคภูมิใจที่ได้ทำงานร่วมกับผู้นำของตน อีกทั้งผู้นำยังต้องมีความตั้งใจ จริงใจ มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังสมาชิกชุมชน นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่ควรประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

3. ผู้นำด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้นำควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสนับสนุนให้ สมาชิกทุกเพศทุกวัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง ผู้นำจะต้องมีการตั้งใจและ สนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆในการพิจารณาปัญหาและการหาคำตอบของปัญหา มีการให้กำลังใจ สมาชิกให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยหากสมาชิกคนใดมีความคิดสร้างสรรค์ หรือสามารถแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ผู้นำควรยกย่องด้วยการประชาสัมพันธ์บอกกล่าวผ่านเสียง ตามสายของชุมชน มีการมอบรางวัลให้ในวันที่มีการประชุมร่วมกันของประชาคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ความรู้สึกภาคภูมิใจและกระตุ้นสมาชิกคนอื่นให้เกิดพฤติกรรมและการเลียนแบบ

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ยังได้ให้ทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

- 1) ชาวชุมชนควรสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยว โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ นำเสนอความเป็นมาของชุมชนและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน
- 2) สนับสนุนและอนุรักษ์ช่างฝีมือท้องถิ่นด้วยการให้งบประมาณสนับสนุนการยังชีพเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ รวมถึงการให้กู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ
- 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้ทุกครัวเรือนมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ และลงมือทำจริงอันจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดความประทับใจ
- 4) ร่วมกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถมา เที่ยวชมได้ทุกวัน
- 5) สนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้นักเรียนแสดงให้ นักท่องเที่ยวได้รับชมในวันเสาร์-อาทิตย์ ทั้งนี้เพื่ออนุรักษ์ประเพณีไว้ให้คงอยู่ต่อไป
- 6) สนับสนุนให้ชาวชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้มีส่วนร่วมในการไปจัดแสดงสินค้านอกพื้นที่ร่วมกับ ภาครัฐเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น
- 7) ชาวชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหน้าเป็นตาของจังหวัด ด้วยการสนับสนุนงบประมาณหรือ

ร่วมกันบริจาคทรัพย์เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบไป การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เกิดความยั่งยืน

ซึ่งจาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่เกิดและอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความทุ่มเท ตั้งใจและจริงจังในการทำงาน และยังเป็นผู้ที่บุกเบิกต่อสู้ และทุ่มเท การทำงานเพื่อให้เทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง สมาชิกของชุมชนจึงให้ความเชื่อถือ และไว้วางใจและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

- 1.ควรกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่ของชุมชนเกิดความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน
- 2.หน่วยงานภาครัฐเช่น เทศบาล สนับสนุนงบประมาณให้ช่างปั้น ช่าง แกะสลัก รุ่นใหม่ๆ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง
- 3.ชาวชุมชนควรร่วมด้วยช่วยกันบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ไม่ควรพึ่งพิงภาครัฐเพียงอย่างเดียว
- 4.ชาวชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยว เมื่อการดำเนินงานแล้วเสร็จ
- 5.ชาวชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เนื่องจากคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะไปประกอบอาชีพ นอกพื้นที่ที่สามารถสร้างรายได้ที่ดีกว่า
- 6.ชุมชนควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลและบริการ ป้ายเล่าเรื่อง ป้ายบอกทาง ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- 7.ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพ เพื่อให้การท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เกิดความยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการวิจัยพบว่า

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

จากการวิจัยพบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมอยู่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยเรียงอันดับแรกจนถึงอันดับสุดท้ายปรากฏผล ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบ มีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในภาพรวมอยู่ เมื่อ พิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้เพราะชาวชุมชนสามารถขายสินค้า/ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Wang, Yang, Chen, Yang & Li (2010) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนชนกลุ่มน้อยในการ ท่องเที่ยว: กรณีศึกษาหมู่บ้าน Kanas ตูวาในซินเจียงจีน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการ ท่องเที่ยวของประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการ แหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่าด้านการรับและ แบ่งปันผลประโยชน์ประชาชน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา เป็นรายประเด็นพบว่า อันดับแรกท่านมีโอกาสได้ใช้บริการในกิจกรรม/โครงการของชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ท่านได้รับผลประโยชน์จาก เงินช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ท่านได้รับผลประโยชน์จาก เงินช่วยเหลือในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ของชุมชน ท่านได้รับรายได้จากกิจกรรม/โครงการของชุมชน และท่านมีโอกาส เข้าไปขายสินค้าที่ระลึกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวของ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมี ส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็น รายประเด็นพบว่า มีการช่วยค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากทางอบต.มีการจัด ประชุมตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศาลาวัด ลานค้าชุมชน เวทีประชาคม เพื่อระดมความคิดเห็นของชาว ชุมชนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน สอดคล้องกับอภิญญา กังสนารักษ์ (2544) อคิน รพีพัฒน์ (2547) และสุรชาติพิทย์ เข็มน้อย (2554) ซึ่งได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมในการ ริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนนั้นเป็นขั้นตอนแรกที่ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจกำหนดความต้องการของ

ชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุราทิพย์ เข็มน้อย (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และสุธิญา พรหมมาก (2552) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสนจังหวัดพัทลุง ซึ่งผลการศึกษา ของทั้งสองคนพบว่าการมีส่วนร่วม ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นคนในชุมชนมีส่วนร่วมใน การค้นหาปัญหาและประเด็น ปัญหาส่วนกันระดับปานกลาง ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการค้นหาปัญหาของชุมชน เพราะชาวชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนจึงร่วมมือ ร่วมใจกัน ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ค้นหาปัญหาของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุราทิพย์ เข็มน้อย (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน นั้นการมีส่วนร่วมประสานงานในการดำเนินการค้นหาปัญหาของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ประเด็นพบว่า คนในชุมชนมีการร่วมปรึกษาหารือปัญหาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ เพราะ ชาวชุมชนรู้หน้าที่ของตนหากมีการเรียกประชุมก็จะให้ความร่วมมือโดยการส่งตัวแทนของแต่ละครัวเรือนเข้าประชุม โดยการตัดสินใจใด ๆ จะใช้มติของเสียงส่วนใหญ่ สอดคล้องกับโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981, p.6) ซึ่งกล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นั้นหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการโดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการมีการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้างและ การตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการ ตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการ ซึ่งเป็นการปรึกษาหารือร่วมกันในเรื่องใด เรื่องหนึ่งนั่นเอง และสอดคล้องกับจักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2556) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ว่า มีดัชนีชี้วัด 3 ประการคือ 1) ร่วมปรึกษาหารือปัญหา 2) ร่วมประชุมเพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจ และ 3) เสนอแนวทางแก้ไข หรือทางออกสำหรับปัญหาอีกทั้งยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์แบบ เจาะลึกของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 6, 7 คือ คนในชุมชนมีการร่วมปรึกษาหารือปัญหาเรื่องการจัดการ ท่องเที่ยวของชุมชน มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันโดยแต่ละครัวเรือนจะส่งตัวแทนมาเข้าร่วม ประชุม และการตัดสินใจจะตัดสินใจร่วมกันโดยใช้มติเสียงส่วนใหญ่ของประชาคม ส่วนประเด็นคนใน ชุมชนร่วมเลือกกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้น เป็นเพราะชาวชุมชนมีส่วนได้ส่วน เสียกับการท่องเที่ยว

ของชุมชน ซึ่งกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อคนในชุมชนทั้ง ด้านบวกและด้านลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชาติพย์ เข็มน้อย (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงสุด ได้แก่ การร่วมตัดสินใจวาง กฎระเบียบของกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การตัดสินใจในการสรุปผลการ ดำเนินงานของชุมชน และร่วมเลือกกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากอีกทั้งยัง สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 และ 4 คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจะดูที่ความต้องการและเสียงส่วนใหญ่ของชุมชน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของชาวชุมชนได้มีโอกาสไปจัดแสดง ทำให้เป็นที่รู้จักและสร้างโอกาสในการขายให้ มากขึ้น

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในการท่องเที่ยวใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า คนในชุมชนได้ร่วมลงทุนกับภาครัฐใน โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ด้วยการบริจาคทรัพย์สินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ชูรัรักษ์ และคณะ (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วม ร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนในการ จัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์โดยรวมและทุกข้ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุด คือ ได้ร่วมลงทุนกับภาครัฐในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานไดโนเสาร์ อีกทั้งยัง สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 และ 4 คือ คนในชุมชนได้ร่วมลงทุน กับภาครัฐในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน โดยทางอบต. ขอความอนุเคราะห์ให้ชาวชุมชน ร่วมกันบริจาคทรัพย์สินเพื่อสมทบทุนในการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นบางครั้งบางคราว ส่วนประเด็น คนในชุมชนได้มีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นเป็นเพราะชาวชุมชนจะคัดเลือกผู้ที่เหมาะสม มีความตั้งใจจริงใน การทำงาน เป็นที่ไว้วางใจได้ โดยได้รับมติจากเสียงส่วนใหญ่ให้เป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนสอดคล้องกับกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) การมีส่วนร่วม ของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษา พบว่าท่านได้ร่วมแรงในกิจกรรมของชุมชน ส่วนท่านได้มีโอกาสเป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือ กิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ชาวชุมชน ทุกคนยังรู้หน้าที่ของตนเองว่า จะต้องทำอะไรหากมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยไม่จำเป็นต้อง ได้รับการแต่งตั้งเป็น คณะกรรมการจัดงาน 5) ด้านการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล การจัดการการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรม แบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา สุพิชญ์ (2555) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านสิงห์ท่าอำเภอเมืองจังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว โดยชาวชุมชนทุกคนถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยว ดังนั้นชาวชุมชนทุกคนจึงมีหน้าที่ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) การมีส่วนร่วมของ ชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับน้อยคือทำน่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินงานของโครงการ และหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชาวชุมชนช่วยกันตรวจสอบ ติดตามประเมินผล ความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว โดยสามารถร้องเรียน รายงานกับนายกอบต.ได้โดยตรง นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารทั้งในที่ประชุมและเสียงตามสายว่าโครงการ/กิจกรรมใดดำเนินการแล้ว กำลังดำเนินการ หรือ ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้ชาวชุมชนได้รับทราบ ส่วนประเด็นการร่วมประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน นั้นเนื่องจาก การประเมินผลกระทบไม่ว่าจะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีจะทำให้ชาวชุมชนสามารถพัฒนาจุดที่ดีขึ้นไปได้ ส่วนจุดที่ไม่ดีหรือเป็นปัญหาก็จะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ทันทั่วทั้งที่ สอดคล้องกับณรงค์ ชูรัรักษ์ และคณะ (2553) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชน ในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมประเมินผลเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการของอุทยานไดโนเสาร์ โดยผลกระทบ เหล่านี้ไม่สามารถแก้ไขได้เพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคล 6) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ประเด็นพบว่าชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน เนื่องจาก ทางเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จัดให้มีการประชุมกับชาวชุมชนค่อนข้าง บ่อยจึงมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีเสียงตามสายประชาสัมพันธ์/แจ้ง ข่าวสารอยู่เป็นประจำทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวของตนเอง สอดคล้องกับประหยัด

ตะคอนรัมย์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการ บริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวายจังหวัดนครปฐม ซึ่ง สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จได้โดยทุกคน ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐเอกชนองค์การพัฒนาเอกชนทุกฝ่ายต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นดำเนินการเองโดยจะต้องสนับสนุนความรู้ให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม จากการเข้าร่วมประชุมและยกมือแสดงความต้องการซึ่งที่ ประชุมจะพิจารณาตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยชาว ชุมชนจะเป็นหลักในการวางแผนงานต่าง ๆ มีการจัดประชุมให้ชาวชุมชนได้มารวมตัวกัน สอดคล้องกับ Niekerk (2014) ศึกษาเรื่องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น: กรณีของแอฟริกาใต้ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและวางแผนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ ซึ่งจะเกิดขึ้นด้วยวิธีการประสานงาน และการรวมกลุ่มกัน สอดคล้องกับ Akdu & Pehlivan (2014) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางสังคมใน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผลการศึกษาพบว่าพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นอย่างมากในศตวรรษที่ 21 โดยการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมนั้นจะมีการวางแผนโดยชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องแนว ทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวายจังหวัดนครปฐม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทุกด้าน ได้แก่การคิดการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินการ การประเมินผลและการรับผลประโยชน์ร่วมกัน จากกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้นำควรกระตุ้นและสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
2. ชุมชน เทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างชุมชนให้มากขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวให้กับสมาชิกในเครือข่าย
3. หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้มแข็งของผู้นำด้วยการสนับสนุนให้ผู้นำได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการสร้างแรงบันดาลใจ การมีอิทธิพลอย่างมี

อุดมการณ์ และการกระตุ้นทางปัญญา ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจูงใจสมาชิกของชุมชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ต้องการมีส่วนร่วมในการสืบทอดอาชีพดั้งเดิม และมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เพชรบูรณ์ ต่อไป อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น

5. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนเทศบาลตำบลตาลเดี่ยว อำเภอหล่มสัก เพชรบูรณ์ ด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนประดับตกแต่งภายในอาคารสำนักงานต่าง ๆ หรือประดับ ตกแต่งเส้นทางคมนาคม สวนหย่อม หรือตามแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นการกระจายสินค้าและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อันจะทำให้คนรุ่นใหม่ได้รับผลตอบแทนที่พอใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป

6. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างจริงจัง โดยมีการจัดเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวอาเซียนต่อไป

7. หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติที่มีความสนใจในด้านวัฒนธรรม และการเรียนรู้ร่วมกับคนในท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) สร้างมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นมิดิตบ้านใหม่หรือขนมถ้วยฟูยายประนอม เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าในอนาคตต่อไป

2. ควรทำการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมให้เกิดกับสมาชิกในชุมชนทั้ง 11 ชุมชน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้เพื่อสร้างพลังของการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงตลอดไป